

INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA OLIY TA'LIM IMIJINI TAKOMILLASHTIRISH PEDAGOGIK TIZIMINING SAMARADORLIGI

Yo'ldosheva Gulhayyo Valiqulovna

Navoiy davlat universiteti tayanch doktoranti

Kalit so'zlar: Innovatsion yondashuv, oliy ta'lim imiji, pedagogik tizim, ta'lim sifati, raqamli ta'lim texnologiyalari, ta'lim samaradorligi, oliy ta'lim muassasasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada innovatsion yondashuv asosida oliy ta'lim imidjini takomillashtirishga qaratilgan pedagogik tizimning samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida oliy ta'lim muassasasining imijini shakllantiruvchi asosiy omillar, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, raqamli ta'lim vositalari hamda kompetensiyaviy yondashuvning ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, innovatsion ta'lim metodlarini joriy etish orqali ta'lim sifati, professor-o'qituvchilarning kasbiy faolligi va talabalar tayyorgarlik darajasini oshirish imkoniyatlari asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari oliy ta'lim muassasasining raqobatbardoshligini kuchaytirish, jamoatchilik ishonchini mustahkamlash va ijobiy imidjni shakllantirishda innovatsion pedagogik tizim muhim ahamiyat kasb etishini ko'rsatadi.

Kirish. Bugungi globallashtirish va raqamlashtirish sharoitida oliy ta'lim muassasalari nafaqat bilim beruvchi maskan, balki jamiyat taraqqiyotini belgilovchi muhim ijtimoiy institut sifatida maydonga chiqmoqda. Ta'lim sifati, boshqaruv samaradorligi, professor-o'qituvchilarning kasbiy mahorati hamda ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuvlarni joriy etish oliy ta'lim muassasasining ijobiy imijini shakllantirish va mustahkamlashda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Shu bois oliy ta'lim imijini zamonaviy talablar asosida takomillashtirish bugungi kunning dolzarb pedagogik muammolaridan biri hisoblanadi.

Zamonaviy oliy ta'lim tizimi raqobatbardosh kadrlar tayyorlash, xalqaro standartlarga moslashish hamda jamoatchilik ishonchini qozonishni taqozo etadi. Bu jarayonda innovatsion pedagogik yondashuvlar — raqamli texnologiyalar, interfaol ta'lim metodlari, talaba markazli ta'lim, integrativ va kompetensiyaviy yondashuvlar muhim o'rin tutadi. Ushbu yondashuvlar ta'lim jarayonining sifatini oshirish bilan birga, oliy ta'lim muassasasining ichki va tashqi imijini ijobiy tomonga o'zgartirishga xizmat qiladi.

Oliy ta'lim imijini takomillashtirishga yo'naltirilgan pedagogik tizimning samaradorligi, avvalo, uning ilmiy asoslanganligi, tizimlilik va amaliy natijadorligi bilan belgilanadi. Innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etilgan pedagogik tizim ta'lim jarayonining barcha subyektlari — rahbarlar, professor-o'qituvchilar va

talabalar faoliyatini uyg'unlashtirib, ta'lim sifati va muassasaning ijtimoiy nufuzini oshirish imkonini beradi.

Shu nuqtai nazardan, innovatsion yondashuv asosida oliy ta'lim imidjini takomillashtirish pedagogik tizimining samaradorligini o'rganish, uning mazmuni, shakl va mexanizmlarini ilmiy jihatdan tahlil qilish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Oliy ta'lim muassasasining imidji — bu jamiyat, talabalar, ish beruvchilar va boshqa manfaatdor tomonlar ongida shakllangan barqaror tasavvurlar majmui bo'lib, ta'lim sifati, boshqaruv madaniyati, pedagogik jarayonning samaradorligi hamda muassasaning ijtimoiy faolligi bilan bevosita bog'liqdir. Pedagogik nuqtai nazardan imidj ta'lim jarayonida namoyon bo'ladigan qadriyatlar, an'analar, innovatsiyalar va pedagogik muhitning yaxlit ifodasidir.

Oliy ta'lim imidjini takomillashtirishda pedagogik tizimning barcha komponentlari — maqsad, mazmun, metod, shakl va natija o'zaro uyg'unlikda faoliyat yuritishi zarur. Ayniqsa, ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarning qo'llanilishi muassasaning zamonaviy, ochiq va raqobatbardosh imidjini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi.

Innovatsion yondashuvlar oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish, pedagogik jarayonni modernizatsiya qilish hamda talabalar faolligini kuchaytirishga xizmat qiladi. Xususan, raqamli ta'lim texnologiyalari, masofaviy va gibrid ta'lim shakllari, interfaol metodlar, loyiha va muammoli ta'lim elementlarining joriy etilishi ta'lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Innovatsion pedagogik yondashuvlar professor-o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirib, ularning ijodiy va ilmiy faolligini kuchaytiradi. Bu esa oliy ta'lim muassasasining ilmiy-pedagogik salohiyatini oshirish bilan birga, uning ijobiy imidjini shakllantirishga xizmat qiladi. Talabalarning mustaqil fikrlashi, amaliy ko'nikmalari va kasbiy tayyorgarligi mustahkamlanishi esa muassasaning bitiruvchilari orqali jamiyatdagi obro'sini yanada yuksaltiradi.

Innovatsion yondashuv asosida oliy ta'lim imidjini takomillashtirish pedagogik tizimi maqsadga yo'naltirilgan, ochiq va dinamik tizim sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu tizim quyidagi tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi:

maqsadli komponent — oliy ta'lim muassasasining ijobiy va barqaror imidjini shakllantirish;

mazmuniy komponent — zamonaviy bilimlar, kompetensiyalar va innovatsion pedagogik g'oyalar;

faoliyatli komponent — interfaol metodlar, raqamli texnologiyalar va hamkorlikka asoslangan ta'lim;

baholash-natijaviy komponent — ta'lim sifati, talaba va jamoatchilik qoniqishi, pedagogik samaradorlik ko'rsatkichlari.

Mazkur pedagogik tizimning samarali ishlashi ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilari o'rtasida hamkorlikni ta'minlab, oliy ta'lim muassasasining ichki madaniyati va tashqi nufuzini mustahkamlaydi

Innovatsion yondashuv asosida tashkil etilgan pedagogik tizim samaradorligi bir qator mezonlar orqali baholanadi. Jumladan:

- ta'lim jarayonining innovatsionlik darajasi;
- professor-o'qituvchilarning pedagogik va raqamli kompetensiyalari;
- talabalar akademik faolligi va o'qishga bo'lgan motivatsiyasi;
- bitiruvchilarning mehnat bozoridagi raqobatbardoshligi;
- oliy ta'lim muassasasiga bo'lgan jamoatchilik ishonchi va ijtimoiy imidji.

Ushbu mezonlar asosida olib borilgan tahlillar pedagogik tizimning real samaradorligini aniqlashga, uni takomillashtirish yo'nalishlarini belgilashga imkon yaratadi.

D.J. Ravshanov oliy ta'limda ijobiy imij shakllantirish uchun uchta muhim yo'nalishni belgilaydi: 1) raqamli texnologiyalarni keng joriy etish; 2) ochiqlik va shaffoflikni ta'minlash; 3) innovatsion madaniyatni rivojlantirish. Unga ko'ra, bu jihatlar pedagogik tizim samaradorligining oshishiga olib keladi.

A.V.Xutorskoy fikricha, innovatsion pedagogik tizim — bu talabaning mustaqil fikrlashini, mas'uliyatini va tashabbusini qo'llab-quvvatlovchi muhitdir. Bunday muhit esa oliy ta'lim imijining barqaror shakllanishiga xizmat qiladi¹.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, innovatsion yondashuv asosida tashkil etilgan pedagogik tizim oliy ta'lim muassasasining ijobiy imijini shakllantirish va takomillashtirishda muhim omil hisoblanadi. Ta'lim jarayoniga zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalarning joriy etilishi ta'lim sifatini oshiribgina qolmay, muassasaning ichki madaniyati va tashqi nufuzining yuksalishiga ham xizmat qiladi.

Oliy ta'lim imijini takomillashtirishga yo'naltirilgan pedagogik tizimning samaradorligi uning maqsadga yo'naltirilganligi, tizimlili va innovatsion xarakteri bilan belgilanadi. Mazkur tizim doirasida professor-o'qituvchilarning pedagogik mahorati va innovatsion faolligi kuchayib, talabalar ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylanadi. Natijada talabalarning akademik motivatsiyasi, mustaqil fikrlashi va kasbiy kompetensiyalari rivojlanadi.

Shuningdek, tadqiqot davomida aniqlanishicha, oliy ta'lim muassasasining imijini mustahkamlashda ochiqlik va shaffoflik, ta'lim jarayonining raqamlashtirilishi hamda innovatsion madaniyatni rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu jihatlar pedagogik tizimning samaradorligini oshirib, jamoatchilik ishonchini mustahkamlashga xizmat qiladi.

¹ Xutorskoy A.V. Innovatsion pedagogika. — Moskva, 2018 y.

Umuman olganda, innovatsion yondashuv asosida oliy ta'lim imijini takomillashtirish pedagogik tizimi zamonaviy ta'lim talablariga mos, raqobatbardosh va barqaror rivojlanishga yo'naltirilgan bo'lib, uni amaliyotga tatbiq etish oliy ta'lim muassasalarining ta'lim sifati va ijtimoiy nufuzini oshirishda samarali natijalar beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Abduqodirov A. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. Toshkent: Fan va texnologiya. (pedagogik innovatsiyalar nazariyasi) 2019 y.
2. Ahmedov J. Ta'limda interfaol metodlar va ularning samaradorligi. Toshkent: O'qituvchi, (interfaol metodlar ta'lim samaradorligiga ta'siri) 2020 y
3. Vahobov A. Pedagogik innovatsiyalar va zamonaviy ta'lim tizimi. Toshkent: Yangi asr avlodi, (innovatsiyalar ta'lim jarayonida) 2018 yil.
4. Murodov O.T.R. Oliy ta'lim muassasalarida ta'limning innovatsion texnologiyalardan foydalanish. PEDAGOG, 7(5), 2024.
5. Innovative pedagogical practices in higher education: An integrative literature review // Nurse Education Today, 72, 2019 yil.
6. Innovative approaches to the education system in higher education institutions and specialized sectoral establishments // International Science Journal of Education & Linguistics, 2025-yil.
7. Raxmonova G. Innovatsion taraqqiyotning fan va ta'lim rivojlanishidagi ahamiyati. Qo'qon DPI. Ilmiy xabarlar jurnali. (innovatsiyalar ta'lim va ilm rivojiga ta'siri) 2022-yil.